

Indeks percepcije korupcije (CPI) za 2015.

Bez napretka u borbi protiv korupcije

Srbija je drugu godinu zaredom zabeležila **neznan pad indeksa percepcije korupcije** na rangiranju koje je **danas objavio Transparency International**. Sa skorom 40, Srbija zauzima 71. mesto među 168 zemalja i teritorija (prošle godine sa skorom 41 bila je na 78. mestu, ali je tada i broj zemalja na listi bio veći - 175).

To znači da je Srbija i dalje, kao i u svih prethodnih 15 godina, svrstana među zemlje sa veoma rasprostranjenom korupcijom. Pokazalo se da napredak na listi od pre dve godine (2013. godine indeks je sa 39 porastao na 42) nije bio početak pozitivnog trenda, već pre, odraz percepcije zasnovane na obećanjima i očekivanjima. Kako sistemske mere za sprečavanje korupcije nisu sprovedene ili je to činjeno sa kašnjenjem i u manjem obimu od potrebnog, rezultat se, bar za sada, ne prepoznaje.

Ovakav rezultat teško može biti iznenađenje kada se ni osnovni strateški dokumenti za suzbijanje korupcije - Nacionalna strategija i Akcioni plan iz 2013. godine - ne sprovedu dosledno, a nema odgovornosti za kršenje propisanih rokova i obaveza.

U situaciji kada, medijski snažno eksploatisane, **represivne aktivnosti u borbi protiv korupcije nemaju sudski epilog**, a istovremeno izostaje ili **kasni delovanje na preventivnoj strani**, stagnacija na listi percepcije korupcije nije iznenađenje. Indeks se inače sačinjava na osnovu procena stručnjaka, predstavnika institucija i poslovnih ljudi, iz istraživanja koje sprovode međunarodne organizacije.

Netransparentnost u **procesu donošenja odluka**, kao i odbijanje ili oklevanje visokih organa vlasti da objave pojedine dokumente čak i kada time krše Zakon o slobodnom pristupu informacijama, dodatno doprinose stvaranju percepcije o postojanju korupcije. Sličan efekat ima i **pravljenje izuzetaka** u sprovođenju procedura – npr. odsustvo nadmetanja prilikom zaključivanja ugovora velike vrednosti, primenom međunarodnih sporazuma umesto domaćeg Zakona o javnim nabavkama i Zakona o javno – privatnom partnerstvu.

Iako je **partijski uticaj na javni sektor**, posebno na preduzeća u državnom vlasništvu, već godinama prepoznat kao jedan od najvećih problema, te je 2012. godine usvojen zakon koji je trebalo da donese profesionalizaciju javnih preduzeća, njegove antikorupcijske odredbe, u najvećem delu i obimu nisu primenjene i u toku je donošenje novog zakona.

Brojni problemi na koje je Transparentnost Srbija ukazivala u toku i posle izbornih kampanja 2012. i 2014, a u nekim slučajevima još od 2004. nisu rešeni i Srbija će očigledno ući u **novi izborni proces bez razrešenih optužbi** za kupovinu glasova, sa neuređenom „funkcionerskom kampanjom“ i nizom spornih pitanja u vezi sa finansiranjem kampanje i njenom kontrolom.

Na predstavljanju CPI 2014 izrazili smo nadu da bi reforme u pravcu **racionalizacije javne uprave, rada inspekcija, kao i sistema za izdavanje dozvola** mogle dugoročno odraziti na poslovno okruženje i smanjenje percepcije korupcije. Do takvih efekata očigledno još uvek nije došlo. Čak i kada se takve reforme u potpunosti sprovedu u delo, što još uvek nije slučaj, za promenu percepcije je potrebno više vremena.

Problemi koji su, po oceni Transparentnosti, mogli uticati na utisak o rasprostranjenosti korupcije:

- **Kršenje preventivnih antikorupcijskih zakona**, kao plod odsustva „političke volje“ (pristup informacijama, javna preduzeća)
- **Nedovoljni kapaciteti organa koji vrše nadzor i kontrolu** nad primenom zakona; diskreciona ovlašćenja u određivanju predmeta provere
- **Nepotpun pravni okvir** (potrebno: potrebne izmene i dopune mnogih zakona i snažnije ustavne garancije); narušavanje pravne sigurnosti usvajanjem kontradiktornih ili nejasnih odredaba u propisima
- **Nema učenja** na osnovu otkrivenih slučajeva korupcije i otkrivenih obrazaca koruptivnog ponašanja
- **Vaninstitucionalna moć** političkih stranaka i pojedinaca, koja se odražava na rad čitavog javnog sektora
- **Nedovoljno transparentan proces donošenja odluka**, nemogućnost građana da utiču na njihov sadržaj i neuređeno lobiranje
- **Nepotrebne procedure i državne intervencije** koje povećavaju broj situacija u kojima do korupcije može da dođe

Preporuke za aktivnosti u borbi protiv korupcije koje bi, po oceni Transparentnosti, dugoročno mogle dovesti do porasta CPI

- Obezbeđenje veće javnosti rada državnih organa (uključujući i pravila o javnim raspravama i lobiranju, povećanju javnosti podataka o radu Vlade, javnih preduzeća i drugih institucija),
- Smanjenje regulatornih i finansijskih intervencija države (npr. dozvole, odobrenja, subvencije) koje stvaraju rizike za korupciju, naročito kada se sprovede bez prethodno postavljenih kriterijuma
- Temeljna reforma uređenja javnog sektora
- Poštovanje i jačanje uloge nezavisnih državnih organa i obezbeđenje primene njihovih odluka i preporuka
- Stvaranje uslova za nesputan rad medija, raskidanjem obruča oko medija koji čine politika, biznis i marketinške kuće
- Pravosuđe koje demonstrira nezavisnost i efikasnost u radu i u kojem funkcionišu mehanizmi odgovornosti
- Veći broj otkrivenih slučajeva kroz zaštitu uzbunjivača i svedoka korupcije, proaktivni pristup u istraživanju korupcije i mere za kontrolu imovine javnih funkcionera i službenika
- Striktna kontrola tačnosti i potpunosti izveštaja o finansiranju kampanja i političkih stranaka, ispitivanje sumnji i navoda o kupovini glasova na izborima i zloupotrebama javnih resursa u kampanjama
- Dosledno rešavanje svih slučajeva u kojima su iznete dokumentovane sumnje na korupciju i uspostavljanje stalne strukture državnog represivnog aparata koja će se baviti otkrivanjem ovakvih slučajeva, nezavisno od postojanja „političke podrške“.

Srbija na ovogodišnjoj listi:

U 2012. godini promenjena je metodologija izračunavanja indeksa, i umesto dotadašnje ocene od 0 do 10, uvedeno je ocenjivanje od 0 do 100. Rezultati iz 2011. i ranije ne mogu se porediti jednostavnim množenjem sa 10, zbog drugačije metodologije, ali je moguće porediti poziciju na tabeli i poziciju u odnosu na druge zemlje. Evo kako su se indeks i pozicija Srbije, odnosno SRJ i SCG, menjali od 2000. godine do danas:

Godina	2000	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skor	1,3	2,3	2,7	3,0	3,4	3,4	3,5	3,5	3,3	39	42	41	40
Pozicija/ ukupan broj zemalja	89/ 90	106/ 133	97/ 145	90/ 163	79/ 179	85/ 180	83/ 180	78/ 178	86/ 183	80/ 176	72/ 177	78/ 175	71/ 168

Rangiranje zemalja/teritorija regiona:

Rang	Zemlja / teritorija	Skor 2013	Skor 2014	Skor2015 (promena ranga)
35	Slovenija	57	58	60 (+4)
50	Hrvatska	48	48	51 (+11)
58	Rumunija	43	43	46 (+11)
61	Crna Gora	44	42	44 (+15)
66	Makedonija	44	45	42 (-3)
69	Bugarska	41	43	41 (0)
71	Srbija	42	41	40 (+7)
76	BiH	42	39	38 (+4)
88	Albanija	31	33	36 (+22)
103	Kosovo	33	33	33 (+7)

Ocene za Srbiju po izvorima za 2013, 2014 i 2015. godinu:

	CPI 2013	CPI 2014	CPI 2015
• Global Insight Country Risk Ratings*	52	42	42
• Bertelsmann Foundation**	53	53	58
• World Economic Forum***	37	43	37
• Economist Intelligence Unit*	38	38	38
• Freedom House****	47	47	47
• International Country Risk Guide*	31	31	31
• World Justice Project Rule of Law Index*****	35	34	27
• Ocena	42	41	40

* Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije, istraživanje iz 2014. i 2015.

** Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije, istraživanje iz 2015.

*** Opažanja rezidenata; ispitanici su uglavnom lokalni stručnjaci, lokalni poslovni ljudi i multinacionalne firme 2015

**** Opažanja nerezidenata; ispitanici uglavnom potiču iz razvijenih zemalja, istraživanje iz 2015.

***** Lokalni stručnjaci i opšta populacija, istraživanje iz 2015.

Transparentnost – Srbija
Beograd, 27. januar 2016.